

Teollisuuden ja palvelujen tuottajahintaindeksien tiedonkeruun ohjeet

Sisällys

1	Yleistä tietoa tiedonkeruusta	2
2	Lyhyet täyttöohjeet säännölliseen hintatiedonkeruuseen.....	2
3	Tarkemmat täyttöohjeet säännölliseen hintatiedonkeruuseen	2
3.1	Tiedonkeruun hintakäsitteet	3
3.2	Esimerkki keskihinnan laskemisesta	4
4	Tuotteen/palvelun valinta tuottajahintaindeksien tiedonkeruussa	4
4.1	Mitä annettuun tuoteluokkaan kuuluu?.....	4
4.2	Tuotteen tai palvelun valinta hintakeruuseen	4

1 Yleistä tietoa tiedonkeruusta

Teollisuuden ja palvelujen tuottajahintaindeksien tiedonkeruussa kerätään kuukausittain tietoa yritysten tuottamista tuotteista ja palveluista sekä niiden hinnoista. Tiedot koskevat tuotteiden kotimarkkina-, vienti- tai tuontihintoja. Yrityksiltä voidaan kysyä myös liikevaihto- ja liikevaihdon jakaumatietoja.

Kerättävillä tiedoilla tuotetaan ensisijaisesti tuottajahintaindeksejä, jotka kuvaavat tuotteiden ja palvelujen keskimääräistä hintakehitystä tuottajan näkökulmasta.

Euroopan unionin asetukset edellyttävät osaltaan kyseessä olevien tietojen keruuta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (No 2152/2019/EU) ja EU:n komission asetukset (No 1197/2020)).

Organisaatioilla on tiedonantovelvollisuus. Tiedonantovelvollisuus perustuu tilastolakiin (280/2004).

2 Lyhyet täyttöohjeet säännölliseen hintatiedonkeruuseen

- Merkitkää lomakkeelle kunkin tuotteen hinta ilman arvonlisäveroa (pois lukien autojen ja moottoripyörien verolliset hinnat) kysytyltä ajankohdalta.
- Kommentoikaa poikkeuksellista hinnanmuutosta Lisätietojakohtaan. Myös lomakkeella olevat alasetvalikot auttavat hinta- ja tuotemuutosten raportoinnissa.
- Vaihtakaa hintaseurannassa oleva tuote, mikäli tuotteen tarjonta tai tuotanto (esimerkiksi tuonti, vienti tai myynti kotimaassa) on kokonaan loppunut tai loppumaisillaan. Tämä tapahtuu valitsemalla lomakkeelta Muokkaa tietojakohtaa.
- Jos tuotteessa ei ole ollut poikkeuksellisesti tuontia/vientiä tai myyntiä kyseisenä ajankohtana, tallentakaa kyselykuukauden tai -vuosineljänneksen hinnaksi sama kuin edellinen hinta.

3 Tarkemmat täyttöohjeet säännölliseen hintatiedonkeruuseen

- Teollisuuden tuottajahinnan on oltava tiedustelu-kuukauden myynti-, vienti- tai tuontimäärillä painotettu keskihinta. Palvelun tuottajahinnan tulee olla kysytyn ajankohdan keskimääräinen hinta.
- Mikäli määrillä painotettua teollisuuden tuottajahintaa, eli keskihintaa, ei ole mahdollista antaa, voi hintanoteeraus olla kuukauden 15. päivän toimitus-, laskutus- tai maksuajankohdan hinta. Kyseessä voi olla myös listahinta, jossa kuitenkin mahdollisesti annettavat alennukset on huomioitu.
- Oleellista on, että **raportointiperusteet pysyvät kuukaudesta tai vuosineljännestä toiseen samoina.**
- Mikäli hinnassa on tapahtunut suuri muutos (yli 15 %), valitkaa lomakkeella olevista valikoista hinnanmuutoksen pääasiallinen syy.
- Jos tuotteessa ei ole ollut poikkeuksellisesti tuontia/vientiä tai myyntiä kyseisenä ajankohtana, tallentakaa kyselykuukauden tai -vuosineljänneksen hinnaksi sama kuin edellinen hinta.

- Mikäli tuotteen tuonti, vienti, tuotanto tai palvelun tarjoaminen on kokonaan loppunut tai loppumaisillaan, valitkaa korvaava tuote tilalle:
 - Valitkaa lomakkeelta Muokkaa tietoja -kohta, jolloin pääsette muokkaamaan tuotteen tietoja tai ominaisuuksia.
 - Poistuneen tuotteen tilalle tulee valita lomakkeella määriteltyn tuoteluokkaan kuuluva korvaava tuote.
 - Tuotteen kuvaus kirjoitetaan Tuote-kohtaan. Kuvauksen tulee olla riittävän tarkka, jotta jatkossa (esim. yhteyshenkilön vaihtuessa) tiedetään, mistä tuotteesta on ollut kyse.
 - Määrä-kohtaan kirjoitetaan lukumäärä, jota hinta koskee (esim. 10) ja Yksikkö-kohtaan yksikkö (esim. kg, kpl, tunti), jossa hinta ilmoitetaan.
 - Maa-kohtaan määritetään teollisuuden tuonti/vientihinnan osalta tuonti/vientimaa. Mikäli yksittäistä maata ei ole mahdollista määrittää, pyydämme merkitsemään markkina-alueen. Tällöin hintatiedon tulee olla kyseisen markkina-alueen keskihinta. Palvelujen tuottajahintojen osalta maan määrittäminen on vapaaehtoista.
 - Valuutta-kohtaan merkitään valuutta, jossa hinta on ilmoitettu.
 - Mikäli mahdollista, **korvaavasta tuotteesta tulee ilmoittaa kyselykuukauden tai -vuosineljänneksen hinnan lisäksi myös edellisen kuukauden tai vuosineljänneksen hinta.** Jos edellistä hintaa ei ole saatavilla, arvioi hinnanmuutoksen suuruus Lisätietoja-kohtaan.

3.1 Tiedonkeruun hintakäsitteet

Teollisuuden tuottajahintojen hintakäsitteet määritellään seuraavasti (näitä hintakäsitteitä ei ole palvelutuotteiden yhteydessä):

- **Kotimarkkinahinta** (=tehtaanhinta): Tuottajan saama hinta ilman valmisteveroja ja arvonlisäveroa.
- **Vientihinta**: fob-hinta (vapaasti aluksessa) valuuttahintaisena, kuten EUR, USD, JPY tai SEK. Muut kuin eurohinnat muutetaan euroiksi Tilastokeskuksessa.
- **Tuontihinta**: cif-hinta (kulut, vakuutus ja rahti) valuuttahintaisena, kuten EUR, USD, JPY tai SEK. Muut kuin eurohinnat muutetaan euroiksi Tilastokeskuksessa.
- **Valmisteverollinen kotimarkkinahinta**: tehtaanhinta + valmistevero (esim. alkoholeissa alkoholivero, autoissa ja moottoripyörissä autovero), arvonlisäveroa ei sisällytetä. Autojen ja moottoripyörien osalta valmisteverollinen hinta kuitenkin raportoidaan niin, että se sisältää myös arvonlisäveron.
- **Valmisteverollinen tuontihinta**: cif-hinta + valmistevero (esim. alkoholeissa alkoholivero, autoissa ja moottoripyörissä autovero), arvonlisäveroa ei sisällytetä. Autojen ja moottoripyörien osalta

valmisteverollinen hinta kuitenkin raportoidaan niin, että se sisältää myös arvonlisäveron.

3.2 Esimerkki keskihinnan laskemisesta

Kuukauden aikana on myyty yhteensä 50 kpl rottinkikoreja yhteishintaan 100 € yritykselle A ja 40 kpl rottinkikoreja yhteishintaan 88 € yritykselle B. Määrillä painotettu keskihinta lasketaan tällöin seuraavasti:

Yritykselle A myytyjen rottinkikorien osuus kokonaismyynnistä * keskihinta yritykselle A + yritykselle B myytyjen rottinkikorien osuus kokonaismyynnistä * keskihinta yritykselle B

$$\frac{50\text{kpl}}{(40\text{kpl} + 50\text{kpl})} * \frac{100\text{€}}{50\text{kpl}} + \frac{40\text{kpl}}{(40\text{kpl} + 50\text{kpl})} * \frac{88\text{€}}{40\text{kpl}} = \frac{50}{90} * 2\text{€/kpl} + \frac{40}{90} * 2,2\text{€/kpl} \\ = 2,09\text{€/kpl}$$

4 Tuotteen/palvelun valinta tuottajahintaindeksien tiedonkeruussa

Tilastokeskus määrittää tiedonantajayritykselle tuoteluokan ja hintakäsitteen, joiden mukaan tuotteet tai palvelut valitaan verkkolomakkeelle. Hintakäsitteiden tarkemmat kuvaukset ovat kappaleessa 3.1.

Tämän kappaleen on tarkoitus auttaa vastaajaa valitsemaan sopiva tuote tai palvelu tuottajahintaindeksien tiedonkeruuseen. Tässä keskitytään erityisesti tilanteeseen, jossa yrityksen tuottamat tuotteet/palvelut vaihtelevat asiakaskohtaisesti eikä samanlaisena toistuvaa tuotetta/palvelua ole tarjolla.

4.1 Mitä annettuun tuoteluokkaan kuuluu?

Tuotteet ja palvelut luokitellaan EU:n toimialoittaisen tuoteluokituksen [CPA 2015](#) mukaisesti. CPA 2015-tuoteluokituksesta voi tarkastella, mihin annettu tuoteluokka sijoittuu luokitushierarkiassa. Annetun luokan sisältöä voi olla helpompi hahmottaa, kun tarkastelee sen ylempiä ja alempia tasoja.

Tuotteiden kohdalla CPA-luokitusta tarkentavaa lisätietoa on saatavilla Tullin ylläpitämän [CN-luokituksen](#) avulla. Tullin sivuilta saatavilla oleva luokitusavaimen avulla voi tarkastella, miten CN-luokat kohdistuvat CPA 2015 -luokituksessa. Yhdistämällä mukaan luokkien kuvaukset saa vielä kattavamman kuvan siitä, millaisia tuotteita CPA-luokkiin kuuluu.

Jos tuotteen CN-luokka on tiedossa, luokitusavaimen kautta voi myös tarkistaa, mihin tarkkaan CPA-luokkaan tuote kuuluu.

4.2 Tuotteen tai palvelun valinta hintakeruuseen

Yleisesti tuotteen tulee edustaa annettua tuoteluokkaa ja sen keskimääräistä hintakehitystä mahdollisimman hyvin. Tuotteen tulee myös edustaa tiedonantajayrityksen tuotantoa, vientiä tai tuontia ja sitä tulisi myydä tai tuoda säännöllisesti, jotta hinta voidaan raportoida säännöllisin väliajoin. Tuotteen tai palvelun ominaisuuksien tulisi pysyä mahdollisuuksien mukaan muuttumattomina raportointikierrosten välissä, jotta hintamuutokset ovat vertailukelpoisia.

Hinnan tulisi pohjautua toteutuneisiin myynti- tai tuontihintoihin eikä listahintoihin. Hinnoissa tulee siis näkyä muun muassa mahdolliset alennukset tai kampanjat.

Alla on kuvattu tuotteiden valinta järjestyksessä yksinkertaisimmasta vaihtoehdosta alkaen:

1. **Kaikille asiakkaille samanlaisena myytävä standardituote:**
Tuote tulee määritellä tarkasti (tuotteen nimi, sarjanumero, määrä ja/tai pakkauskoko, tarkempi ominaisuuksien kuvaus, yms.). Hinnoittelumallina käytetään myynnin määrällä painotettua keskihinta, jota voidaan kutsua myös yksikköhinnaksi. Yksikköhinta lasketaan jakamalla valitun tuotteen kyselyajankohdan myynnin arvo sen kyselyajankohdan myynnin määrällä.
2. **Tuotteet päivittyvät usein jonkin verran muttei merkittävästi** (esim. vaatemallistot): Valitaan mahdollisimman samankaltaisena pysyvä perustuote kuten valkoinen t-paita. Hinnoittelumallina myynnin määrällä painotettu keskihinta, jota voidaan kutsua myös yksikköhinnaksi. Yksikköhinta lasketaan jakamalla valitun tuotteen myynnin arvo sen myynnin määrällä.
3. **Palvelu on räätälöity asiakaskohtaisesti eikä toistu samanlaisena, mutta sen hinta perustuu tehtyjen työtuntien määrään** (esim. laki-, konsultointi- tai ohjelmointipalvelut): Raportoidaan asiantuntijoiden tuntihintaa tai muuhun aikamääreeseen pohjautuvaa hintaa. Hinnat tulee määritellä erikseen osaamistason ja asiantuntijan sijainnin mukaisesti, jos yrityksen palveluja tuottavia työntekijöitä asuu useammassa eri maassa (esim. Junior analyttikko, Suomi, €/tunti; Senior developer, Intia, €/tunti).
4. **Tuote tai palvelu räätälöidään aina asiakkaan tarpeen mukaisesti, mutta se toistuu samanlaisena pidemmällä aikavälillä** (esim. siivouspalvelu):
 - a) Tällaisissa tapauksessa voidaan käyttää sopimushinnoittelua. Ideana raportoida monen eri asiakkaan kanssa tehtyjen sopimusten hintakehitystä. Mukana tulee olla sopimuksia erilaisilta ja eri kokoisilta asiakkailta. Sopimushinnoittelu on vaihtoehto, jos sopimuksen sisältö pysyy muuttumattomana eli tuote tai palvelu pysyy samanlaisena, hinta on sovittu vähintään vuodeksi ja hintamuutosten toteutus on määritelty mukaan sopimukseen.
 - b) Toinen vaihtoehto on toimittaa laajempi tilauskanta Tilastokeskukselle tietoturvallisena linjasiirtona, ja Tilastokeskus hoitaa hintamuutosten laskemisen.
5. **Tuotteet ovat suuria ja monimutkaisia kokonaisuuksia, joita myydään harvakseltaan; täysin samaa tuotetta ei koskaan myydä toista kertaa** (esim. paperikoneet): mallihinnoittelu, komponenttihinnoittelu tai tuotantopanosten hinnoittelu
 - a) **Komponenttihinnoittelussa** tuotteen hinta muodostetaan keräämällä tuotteen kaikille komponenteille hinnat ja laskemalla ne yhteen. Tuotteen lopullinen hinta on komponenttien todellisten hintojen ja tuottajan

voittomarginaalin summa. Komponentit tulee tarkistaa ja päivittää säännöllisesti, jotta tulos on mahdollisimman ajankohtainen ja todenmukainen. Komponenttihinnointelu on tyypillisesti sopiva vaihtoehto, jos tuotteen kokoonpanon osuus on enintään 10 % tuotteen kokonaisarvosta.

- b) **Mallihinnointelussa** valitaan yksi esimerkkituote eli mallituote, jonka ominaisuudet vastaavat ns. perustuotetta. Mallituotteessa tulee huomioida kaikki hintaan vaikuttavat tekijät mukaan lukien voittomarginaali. Tiedonkeruulomakkeelle täytetään tämän mallituotteen teoreettinen hinta. Mallihinnointelu eroaa komponenttihinnointelusta siten, että mallituotteen hinta on ennemmin asiantuntija-arvio kuin summa tuotteen komponenttien hinnoista. Mallituote tulee päivittää säännöllisesti, jotta se pysyy edustavana.

Vaihtoehtoja mallituotteen määrittämiselle:

- Lähiaikoina myyty tuote, joka edustaa yrityksen tuotantoa.
 - Hypoteettinen tuote, joka edustaa kaikenlaisia samantyyppisiä tuotteita. Juuri tällaista tuotetta ei välttämättä ole koskaan myyty, mutta se voitaisiin todellisuudessa valmistaa ja myydä.
 - Komponenttimalli: kun mikään yksittäinen ei edusta todellista tuotantoa, mallituote voidaan muodostaa tuotannon pääkomponenteista. Komponentit voivat olla esimerkiksi raaka-aineita tai tuotteen osia.
- c) **Tuotantopanosten hinnoittelussa** tuotteen hintamuutos arvioidaan sen tuotantopanosten hintamuutosten kautta. Ensin muodostetaan malli, jossa on mukana kaikki suorat tuotantopanokset (esim. materiaalit, komponentit, työvoima, energia), epäsuorat tuotantopanokset (esim. hallinnolliset kulut ja poistot), tuottavuutta kuvaavat tekijät ja voittomarginaali. Jokaiselle tuotantopanokselle lasketaan painot. Tuotteen hintamuutos arvioidaan painottamalla yhteen tuotantopanosten hintamuutokset.